

Nr 524

Av herr **Fredriksson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 100, med förslag till lag om försäkring för allmän tilläggs pension m. m.*

I propositionen nr 55 förelade Kungl. Maj:t 1958 års A-riksdag principerna för en allmän pensionsreform.

På sidan 106 i nämnda proposition anföres beträffande pensionsåldern bl. a., »att under diskussionen i pensionsfrågan har man i stort sett varit ense om att den generella pensionsåldern bör vara 67 år». Denna mening biträddes av departementschefen. I propositionen anföres vidare: »Att man tillämpar en pensionsålder av 67 år, innebär inte, att man utesluter möjligheten att ge pension dessförinnan åt grupper eller enskilda, som har behov därav. Här blir utformningen av invalidpensioneringen av särskild betydelse. Vid det fortsatta arbetet med pensionsreformen måste stor uppmärksamhet ägnas åt frågan, i vilken utsträckning man inom ramen för invalidpensioneringen kan tillgodose önskemålet, att personer inom vissa arbetsområden, där man relativt tidigt måste lämna arbetet, skall få pension från det nya pensionssystemet före 67 års ålder.»

Av det sagda framgår, att departementschefen inte stod främmande till spørsmålet om lägre pensionsålder för vissa grupper, ehuru väl meningen syntes vara, att en tidigare pensionering skulle ordnas inom invalidpensioneringens ram.

I anslutning till propositionen framhölls av undertecknade i en motion bl. a. vikten av att gruvarbetare under jord erhöle tidigare pensionsålder och att det för denna grupp borde vara möjligt att generellt fastställa pensionsåldern avsevärt under 67 år, oavsett hur invalidpensioneringen komme att utformas, samt att hänsyn borde tagas härtill vid den fortsatta utformningen av pensionssystemet.

Särskilda utskottet uttalade sig positivt för möjligheten av ett förtida pensionsuttag åt grupper eller enskilda, som har behov härav, men ansåg, att det var för tidigt att då taga ställning till de olika frågor som därvid uppkommer och framhöll, att dessa borde bli föremål för fortsatt utredning.

I den nu föreliggande pensionspropositionen föreslås, att valfrihet skall föreligga att ta ut ålderspension från tilläggs pensioneringen såväl före som efter 67-årsåldern. Detta förslag löser dock icke gruvarbetarnas krav om sänkt pensionsålder, eftersom ett förtida pensionsuttag medför en kraftig sänkning av pensionsbeloppet.

För gruvarbetarnas del synes en betydligt lägre pensionsålder än 67 år med bibehållen pensionsstandard vara väl motiverad. Gruvarbetet är säkerligen mer pressande än de flesta andra yrken. Luften i gruvorna är ofta tung och osund. Risken för yrkessjukdomen stendammlunga är stor och hörselskadorna omfattande. Riskerna för olycksfall är betydande, och olyckor med dödlig utgång är påfallande många. Åberopas kan också, att i många andra länder har gruvarbetarna en lägre pensionsålder än övriga arbetstagare. Här följer några exempel:

Land	Pensions- ålder	Kvalifikationstid för rätt till full pension
USA	60 år	20 år inkl. militärtjänst
England	65 »	16 år
Västtyskland	65 »	180 mån. inbetalningar berättigar till pension. Vid 300 månaders tjänst utgår 720 mark/år vid 50 år med möjlighet att fortsätta arbetet mot full betalning.
Nya Syd Wales m. fl. i Australien	60 »	20 år
Belgien	55 »	30 »
Bulgarien	50 »	15 »
Tjeckoslovakien	55 »	25 »
Frankrike	50 »	20 år, 30 års anställning
Nederländerna	55 »	15 »
Polen	55 »	10 år berättigar till 235 zloty/mån., 25 år berättigar till 975 zloty/mån.

Ovan angivna exempel på pensionsåldrar gäller i stor utsträckning kolgruvor. Det kan kanske också sägas, att det är endast i de bästa gruvorna utomlands, som förhållandena är jämförbara med förhållandena i våra gruvor. Men å andra sidan har alla världens gruvarbetare det gemensamt, att arbetet försiggår under jord.

Departementschefens positiva inställning till spörsmålen om lägre pensionsålder för arbetstagargrupper i särskilt pressande och hälsofarliga arbeten kommer också till uttryck i följande uttalande i propositionen:

»Jag vill förutskicka att den lagstiftning, som utarbetats om tilläggs pensioneringen och som här framlägges, på några punkter inte är avsedd att vara definitiv i den mening att man skulle låta sig nöja med de bestämmelser som nu utformats. Efter ytterligare utredning bör man pröva möjligheterna att vidga rätten till pensioneringens förmåner. Här blir fråga om i vilken utsträckning man — utöver den form av tidigare uttag av tilläggs pension som behandlas i lagförslaget — kan bereda personer, som måste dra sig tillbaka från förvärvslivet tidigare än andra, pension före 67 års ålder även i de fall då de inte är invalider i gängse bemärkelse.»

Till frågan om behovet av ytterligare utredning vill vi framhålla, att de problem som hänger samman med gruvarbetet redan noggrant penetrerats

av tidigare utredningar. Sålunda föreslog 1942 års semesterkommitté och 1947 års arbetstidsutredning dels att gruvarbetarna skulle få tre veckors semester tidigare än andra arbetstagare, dels att de skulle få en förkortad arbetsvecka. De mycket starka sakliga skäl, som dessa utredningar anför för längre semester och kortare arbetstid åt gruvarbetarna, kan också åberopas som motiv för sänkt pensionsålder.

Hur frågan tekniskt skall lösas inom den allmänna tjänstepensioneringens ram, bör naturligtvis bli föremål för översyn. Enligt vår mening borde reglerna kunna bli relativt enkla. Varje års arbete under jord skulle kunna ges sådant poängvärde, att full pension uppnåddes vid 63 års ålder vid 30 års arbete under jord eller i dagbrott norr om polcirkeln. När den arbetade tiden under jord är kortare skulle pensionsåldern i motsvarande grad bli högre.

Givetvis skall de föreslagna övergångsbestämmelserna i propositionen nr 100 om att full pension skall utgå efter 20 år etc. följas i tillämpliga delar. Huruvida kostnaderna för en sådan reform skall bäras av gruvföretagen ensamma eller av hela näringslivet gemensamt bör också utredas.

Med hänvisning till vad ovan anförts får undertecknade föreslå,

att riksdagen beslutar att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att förslag till lag om sänkt pensionsålder för gruvarbetare förelägges riksdagen snarast möjligt samt att pensionsåldern därvid fastställs till 63 år vid 30 års arbete under jord eller i dagbrott norr om polcirkeln.

Stockholm den 3 april 1959

T. Fredriksson

R. Lassinantti

Hernfrid Bark